

Opera Facultatis theologiae catholicae
Universitatis Carolinae Pragensis
Historia et historia artium vol.

XIII

KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE

Ústav dějin křesťanského umění

Katolické teologické fakulty
Univerzity Karlovy v Praze
2003—2013

MIROSLAV ŠMIED (ed.)

PRAHA 2013

Ne každý, kdo má oči, skutečně vidí

Pane profesore, i Vy sám jste býval studentem, můžete něco říci o svém vysokoškolském studiu?

Studoval jsem dějiny umění na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v letech 1947–1952. Už tenkrát se často uvažovalo o jednooborovém studiu. V praxi se to projevilo tím, že jsem se věnoval takřka výhradně dějinám umění, i když jsem musel navštěvovat například historický seminář a byl jsem také posluchačem přednášek prof. J. B. Kozáka. Ústav dějin umění tehdy sídlil v krásných místech v Břehové ulici v prvním patře a seminář pro křesťanskou archeologii v podkroví budovy. Teprve později byl Ústav dějin umění přestěhován do sousední budovy právnické fakulty a posléze do nevyhovujících prostor v podkroví budovy filozofické fakulty v Celetné ulici. Šlo tu vlastně o postupné zatlačování původně splendorově vybaveného ústavu na vedlejší kolej. Své studium jsem zahájil ovšem ještě v Břehové ulici, ale již tehdy jsme všichni cítili, že se nad námi vznáší Damoklův meč. Měl jsem přesto všechno štěstí na znamenité učitele, a také později už jako odborný asistent na stejně kvalitní studenty. Snad to bylo právě pocitem nebezpečí, vznášejícím se ve vzduchu, že tehdy studenti – jak se mi to dnes jeví – brali vysokoškolské studium mnohem opravdověji. Studovali jsme ve vzrušené době rychle se blížící k velké historické změně, která zasáhla prakticky všechno, celý náš život, a ve které se lámaly charaktery.

Dějiny umění jsem studoval u profesorů Josefa Cibulky, Jana Květa a Jaroslava Pešiny a každý z nich byl velkou osobností. Spolehlivě nás naučili „řemeslo“, jehož základem v podstatě byla formální analýza, jak byla tradována zejména pod vlivem vídeňské školy dějin umění. K tomuto víceméně obecnému základu pak naši učitelé připojili něco svého, nezaměnitelně osobního. První, čemu jsem se od nich naučil, bylo vědomí, že cokoli jako historikové umění řekneme a hlavně napíšeme, je ve své podstatě výpovědí o nás samotných. Že tedy jistý subjektivní pohled nelze z vědy vyškrtnout. Byli jsme stejně jako dnes přesvědčeni, že dějiny umění jsou vědou a že tedy studujeme vědu.

Závěrečné rigorózní zkoušky jsem skládal prakticky během jednoho dne u profesorů Květa a Husy a takzvané malé rigorózum z filozofie u profesora J. B. Kozáka. I tady jsem měl asi štěstí. Hlavní Květova otázka se týkala síňového prostoru v evropské

